

107

hic fit p[ro]p[ri]i h[om]inis. et hoc modo p[otes]t esse subiectu[m] virtutis h[um]ane. ¶ Ad ij. d[omi]n[um]. q[uod] sic caro h[om]inis ex se quide[m] no[n] habet virtutis fit t[ame]n instrum[en]tu[m] et virtuosu[m] actus in qua[m] mouete r[ati]o[m]e[m] m[er]ita n[ost]ra exhibemus ad seruic[i]u[m] iusticie. ita eni[m] inasabi- lis et concupiscibilis ex se quide[m] no[n] h[ab]et virtutis. h[ic] magis in fectio[n]e h[om]inis. in qua[m] vero co[m]m[un]it[er] r[ati]o[n]i h[ic] in eis g[ra]tatur bonum virtutis moralis. ¶ Ad iij. d[omi]n[um]. q[uod] alia r[ati]o[n]e regitur cor- pus ab aia. et inasabilis et concupiscibilis a r[ati]o[n]e. corpus eni[m] ad nutu[m] obedit aie ab[se]q[ue] r[ati]o[n]e in h[om]i[n]i in quib[us] natu[m] e[st] ab aia moueri. vnde p[hi]l[osoph]us dicit m. j. polit[ic]o. q[uod] aia regit corpus de p[ri]ncip[ali]o patu id e[st] sic d[omi]n[us] seru[us]. et id e[st] o[mn]is motus cor- poris refertur ad aiam. Et p[ro]p[ter] h[oc] in corpe non est virtus. h[ic] solu[m] in aia. h[ic] inasabilis et concupiscibilis no[n] ad nutu[m] obediunt r[ati]o[n]i. h[ic] h[ab]ent p[ro]p[ri]os motus suos quib[us] interdu[m] r[ati]o[n]i repugnat. vnde in eode[m] li. p[hi]l[osoph]us dicit q[uod] r[ati]o[n]e regit inasabile[m] et concupiscibile[m] p[ri]ncip[ali]o patu quo. s. reguntur liberi qui h[ab]ent in aliquib[us] p[ro]p[ri]a volu[n]tate. Et p[ro]p[ter] h[oc] oportet eni[m] in inasabili et concupiscibili esse aliquas virtutes quib[us] b[e]n[e]d[i]c[t]io[n]e r[ati]o[n]i ad actus. ¶ Ad iij. d[omi]n[um]. q[uod] in electio[n]e duo s[un]t. s. intentio finis q[ue] p[ri]ncip[ali]o ad volu[n]tate[m] moral[em]. et p[re]cepto eius q[uod] est ad finem q[uod] p[er]tinet ad prudentia[m]. ut d[icit] in. vj. eth[ic]. q[uod] aut[em] h[ab]eat recta[m] intentione[m] finis. circa passionel aie contingit ex bona disposicio[n]e inasabilis et concupiscibilis. et ideo virtutes morales circa passiones s[un]t in inasabili et concupiscibili. sed p[ri]ncip[ali]o p[ro]p[ri]a est in r[ati]o[n]e.

Appetentia est in r[ati]o[n]e. ¶ D. v. sic p[ro]ceditur. vid[et]ur q[uod] in virtutib[us] sensitiuis appetentia[m] meritis p[otes]t esse aliqua virtus. appetentia eni[m] sensitiua p[otes]t esse subiectu[m] virtutis in qua[m] tu[m] obedit r[ati]o[n]i. h[ic] virtutes sensitiue appetentia[m] meritis obediunt r[ati]o[n]i. ad imperiu[m] eni[m] r[ati]o[n]is op[er]at[ur] et imaginatiua cogitativa et memoratiua. g[ra]m h[om]i[n]i virtutib[us] p[otes]t esse virtus. ¶ D. sic appetentia r[ati]o[n]alis qui est volu[n]tatis in suo actu p[otes]t impediri vel eni[m] adiuuari p[er] appetitu[m] sensitiuu[m]. ita eni[m] intellectus vel r[ati]o p[otes]t impediri vel adiuuari p[er] vires p[er] d[omi]n[um]. sic g[ra]m in virtutib[us] sensitiuis appetentia p[otes]t esse virtus ita eni[m] in appetentia. ¶ D. prudentia est que d[omi]n[us] virtutis cuius p[otes]t esse virtus in sua r[ati]o[n]e. g[ra]m eni[m] in memoratiua p[otes]t esse aliqua virtus et eade[m] r[ati]o[n]e in alijs interiorib[us] appetentia virtutibus. ¶ Sed etia[m] est q[uod] omnes virtutes vel s[un]t intel- lectuales vel morales. ut d[icit] in. ij. eth[ic]. morales aut[em] virtutes omnes s[un]t in p[ar]te appetentia[m] intellectuales aut[em] in intellectu vel r[ati]o[n]e. sic p[er] m. vj. eth[ic]. nulla g[ra]m virtus e[st] in virtutib[us] sensitiuis appetentia meritis.

Ratio d[omi]n[um] q[uod] in virtutib[us] sensitiuis appetentia meritis ponitur aliqui habitus. q[uod] p[otes]t ex h[ic] p[otes]t esse q[uod] p[hi]l[osoph]us dicit in li. de memoria. q[uod] in memo- ratiua virtus post aliud op[er]atur consuetudo que e[st] qua[m] si quedam natura. nichil aut[em] e[st] aliud habitus con- suetudinalis q[uod] h[ab]itudo acquisita p[er] consuetudine[m] q[ue] est in motu nature. vnde de virtute dicit tullius in r[ati]o[n]e sua. q[uod] est habitus in modu[m] nature r[ati]o[n]i consentaneus. in homine t[ame]n id q[uod] est ex consuetudine acquiritur in memoria et alijs virtutib[us] app[er]te

finis sensitiuis no[n] est habitus p[er] se. h[ic] aliquid an- nexum habitib[us] intellectiue p[otes]t ut sup[er] h[ic] est. h[ic] t[ame]n h[ic] qui s[un]t habitus in talib[us] virtutib[us] virtutes dicit no[n] p[otes]t. virtus eni[m] est habitus p[er] se quo no[n] d[omi]n[us] g[ra]m h[ic] bonu[m] op[er]ari. v[er]o oportet q[uod] virtus sit in illa p[otes]tate que est summatua boni op[er]is. cu[m] g[ra]m no[n] d[omi]n[us] sumatur in virtutib[us] sensitiuis appetentia h[ic] h[om]i[n]i vires s[un]t quasi p[ar]a[n]to[n]ie ad g[ra]m no[n] intellectiua. et ideo in h[om]i[n]i virtutib[us] s[un]t virtutes quib[us] g[ra]m no[n] s[un]t r[ati]o[n]e[m] magis in intellectu vel r[ati]o[n]e. ¶ Ad j. d[omi]n[um]. q[uod] appetentia sensitiua se h[ab]et ad volu[n]tate[m] que e[st] appetentia r[ati]o[n]is sic motus ab eo. et ideo op[er]is appetentia virtutis sumatur in appetitu sensitiuo. et p[ro]p[ter] h[oc] appetentia sensitiua est subiectu[m] virtutis. virtutes aut[em] appetentia sensitiue magis se h[ab]ent ut mouentes respectu[m] intellectus. eo q[uod] fantasmata se h[ab]ent ad aiam intel- lectiua[m] sic colores ad visum. ut d[icit] in. ij. de aia. et ideo op[er]is g[ra]m no[n] in intellectu r[ati]o[n]e[m] r[ati]o[n]e[m] et p[ro]p[ter] h[oc] virtutes g[ra]m no[n] s[un]t in ip[s]o intellectu vel r[ati]o[n]e et p[ro]p[ter] h[oc] etia[m] p[otes]t solui ad s[un]t d[omi]n[um]. ¶ Ad iij. d[omi]n[um]. q[uod] memoria no[n] ponitur p[er] prudentie sic spes e[st] p[er] g[ra]m. q[uod] memoria sit que d[omi]n[us] virtus p[otes]t esse q[uod] vnus eor[um] que requiritur ad prudentia[m] est motus me- morie. ut sic quo d[omi]n[us] se h[ab]eat p[er] modu[m] p[otes]t in

Appetentia est in r[ati]o[n]e. ¶ D. v. sic p[ro]ceditur. vid[et]ur q[uod] r[ati]o[n]alis virtus no[n] sit subiectu[m] virtutis ad id eni[m] q[uod] d[omi]n[us] potentie ex ip[s]a r[ati]o[n]e potentie no[n] re- quiritur aliquis habitus. h[ic] ip[s]a r[ati]o[n]e volu[n]tatis eni[m] sit in r[ati]o[n]e s[un]t p[er] m. ij. de aia. est q[uod] tendat in id q[uod] est bonu[m] s[un]t r[ati]o[n]e ad q[uod] ordina[m]tur omnis virtus. q[uod] vni[us] q[uod]q[ue] n[atu]raliter appetit p[ro]p[ri]u[m] bonu[m]. virtus eni[m] est habitus p[er] modu[m] nature consentaneus r[ati]o[n]i. ut tullius dicit in sua r[ati]o[n]e. g[ra]m voluntas no[n] est subiectu[m] virtutis. ¶ D. omnis virtus aut[em] e[st] mo- ralis aut[em] intellectiua. ut d[icit] in p[ri]mo et in. ij. eth[ic]. h[ic] virtus intellectiua est h[ic] in subiecto in intellectu et r[ati]o[n]e no[n] aut[em] in volu[n]tate. virtus aut[em] moralis e[st] in subiecto in inasabili et concupiscibili que s[un]t r[ati]o[n]e. les p[er] p[ri]ncip[ali]o no[n] e[st] nulla virtus e[st] in volu[n]tate h[ic] in subiecto. ¶ D. o[mn]es actus h[um]an[os] ad quos virtu- tes ordina[m]tur s[un]t volu[n]tarij. h[ic] g[ra]m respectu[m] aliquor[um] h[um]anor[um] actuu[m] sit aliqua virtus in volu[n]tate. p[er] r[ati]o[n]e respectu[m] o[mn]i actuu[m] h[um]anor[um] erit virtus in vo- luntate. aut g[ra]m in nulla alia potentia erit alia virtus aut ad eunde[m] actu[m] ordina[m]bitur du[e] virtutes. q[uod] vid[et]ur in eode[m] m[er]itis. virtus g[ra]m no[n] p[otes]t esse subiectu[m] virtutis. ¶ S[ed] etia[m] e[st] q[uod] maior virtus requiritur in mo- uete q[uod] in motu. h[ic] virtus mouet inasabile[m] et co[n]cupiscibile[m]. multo g[ra]m magis debet esse virtus in volu[n]tate q[uod] in inasabili et concupiscibili. ¶ R[ati]o[n]e d[omi]n[um] q[uod] cu[m] p[otes]t habitus p[otes]tate p[otes]tate ad agendu[m] ibi[m] diget potentia habitu p[otes]tate ad b[e]n[e] agendu[m] q[uod] quide[m] habitus est virtus vbi ad h[ic] no[n] sufficit p[ro]p[ri]a r[ati]o[n]e potentie. omis aut[em] potentie p[ro]p[ri]a r[ati]o[n]e attendit in ordine ad obiectu[m]. vnde cu[m] h[ic] d[omi]n[us] e[st] obiectu[m] volu[n]tatis sit bonu[m] r[ati]o[n]is volu[n]tate p[otes]tate. quatu[m] ad h[ic] no[n] indiget volu[n]tate virtute p[otes]tate. h[ic] h[ic] q[uod] bonum imminet h[om]i[n]i volendu[m] q[uod] excedat p[otes]tate volentis s[un]t quatu[m] ad tota[m] spem h[um]ana[m]. h[ic] bonu[m] d[omi]n[um] q[uod] nascendit limite[m] h[um]ane